

Értékelési útmutató

A feladatok legkisebb, önállóan értékelhető részeit, az itemeket a magyar ábécé kisbetűivel jelöltük. Az itemek már nem bonthatók fel részteljesítményekre, ezért azok már csak kétféleképpen minősíthetők: a tanuló megoldotta, vagyis az item megoldása jó (1 pont), illetve a tanuló nem oldotta meg, hiányos, vagyis az item megoldása nem jó (0 pont). Ha a tanuló megoldása nem egyezik meg teljesen az értékelési útmutatóban megadott válaszokkal, az eddig bevált gyakorlat szerint az igazolható jó válasz is pontot ér.

Ha egy feladat meghatározza a válasz elvárt elemeinek számát, és a tanuló ennél többet jelöl meg, akkor a megoldás sorrendjében kell értékelni. Ha a tanuló az összes válaszlehetőséget megjelöli, nem kaphat pontot.

Csak a megfelelően végrehajtott válaszadás fogadható el!

1. feladat

12 pont

- a) Hamis
- b) Igaz
- c) Hamis
- d) Hamis
- e) Igaz
- f) Igaz
- g) Hamis
- h) Hamis
- i) Igaz
- j) Igaz
- k) Hamis
- l) Igaz

2. feladat

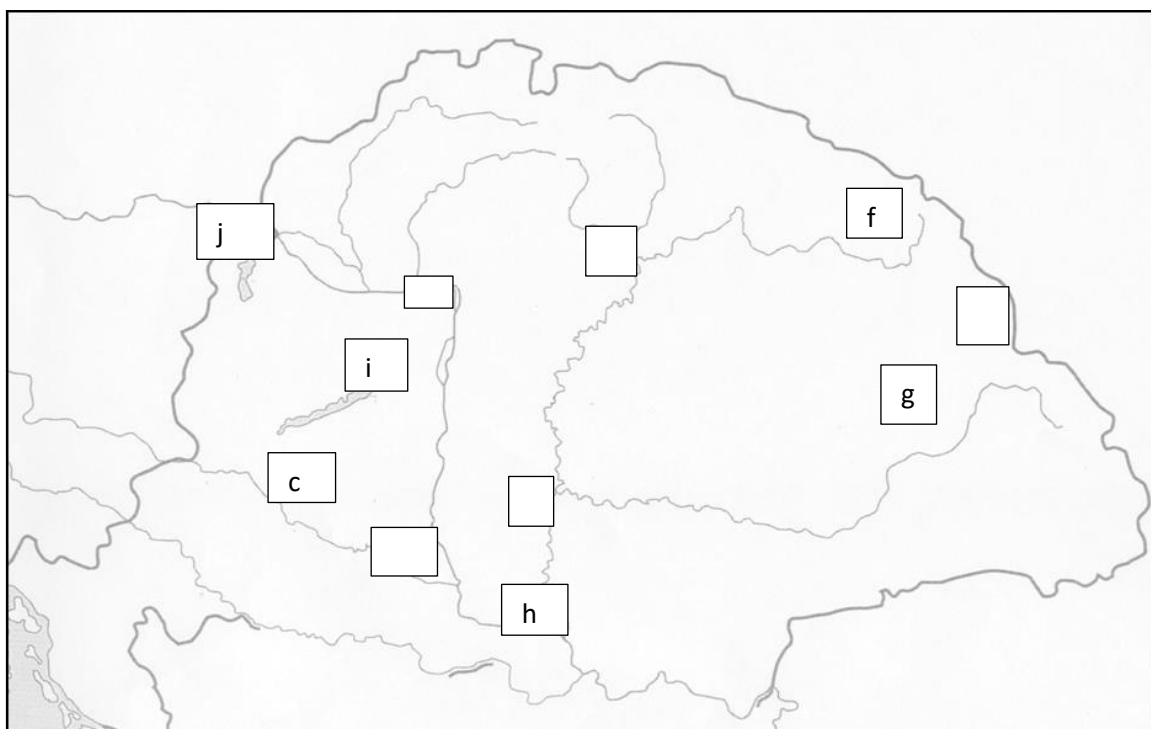
11 pont

- a) Zrínyi Miklós
- b) Miksa Emánuel
- c) Nagy Péter / I.Péter
- d) Nagy Katalin
- e) Napóleon / Bonaparte Napóleon
- f) XIV. Lajos, I. Lipót (A két név beírása esetén adható 1 pont. 0,5 pont nem adható.)
- g) (George) Stephenson
- h) Széchenyi István
- i) Kölcsey Ferenc
- j) Wesselényi Miklós (A magyar történelmi személyek teljes nevét kell beírni.)
- k) Kossuth Lajos (A helytelenül leírt név nem értékelhető. A magyar történelmi személyiségek teljes nevét lehet értékelni.)

3. feladat

16 pont

- a) Szentpétervár
- b) északi tengeri kikötő, I. (Nagy) Péter idején Oroszország fővárosa lett – aláhúzása (a két elem aláhúzása 1 pont. Részpont nem adható.)
- c) Szigetvár
- d) Zrínyi Miklós
- e) Szigeti veszedelem
- f) Munkács
- g) Gyulafehérvár
- h) Karlóca,
- i) Pákozd
- j) Schwechat
- k – p) Szigetvár, Munkács, Gyulafehérvár, Karlóca, Pákozd, Schwechat betűjelének beírása
(Ha a történelmi helyszín nevét írja a megfelelő szövegdobozba, teljesíthető itemnek tekinthető.)

4. feladat

5 pont

- a) Martinovics Ignác nevének aláhúzása. Ő nem volt a Wesselényi összeesküvés vezetője/résztevője.
- b) Orániai Vilmos nevének aláhúzása. A holland Orániai Vilmost hívták meg az angol trónra. / Az ő idején vált Anglia alkotmányos monarchiává. / Anglia az ő hatalomra kerülését tekintette „dicsőséges forradalomnak”. / II. Károly részben együttműködött a parlamenttel, de II. Jakab már kísérletet tett az abszolutizmus bevezetésére. /
- c) Voltaire nevének aláhúzása. Quesnay, Turgot fiziokraták / gazdasági kérdésekkel foglalkozó felvilágosodott gondolkodók. / Voltaire is felvilágosodott gondolkodó, de ő társadalmi kérdésekkel foglalkozik írásaiban.
- d) Dessewffy Aurél nevének aláhúzása. Ő fontolva haladó. / Szalay László, Eötvös József centralisták
- e) Az 1848. március 15-én történt eseményekhez kapcsolódnak.

5. feladat

10 pont

Meghatározás	Történelmi fogalom
Munkamegosztáson alapuló, kézműves technikát alkalmazó tőkés üzem.	a) manufaktúra
b) Rendi monarchia.	A hatalom megoszlik az uralkodó és a rendek (a nemesség) között.
A törökök által megszállt területek a 16 – 17. században.	c) hódoltság
Oroszországban a kevésbé termékeny területeken nyújtott pénz- vagy terményjáradék.	d) obrok
Visszatérés, visszatérítés a katolikus vallásra.	e) rekatolizálás/ rekatolizáció
f) A protestáns diákok külföldi egyetemeken bővítették ismereteket, szereztek tágabb kitekintést nyugati egyetemeken.	peregrináció
g) A magyar reformkori liberális nemesség politikai programja, amely a polgári átalakulás érdekében a nemesség és a jobbágyosság érdekeinek összehangolását tervezte. (Elfogadható: Politikai program, melynek célja több társadalmi csoport érdekeinek összehangolása. / A reformkorban a nemesség és a jobbágyosság érdekeinek összehangolása.	érdekegyesítés
A jobbágyok a földesúrral szabadon kötött megállapodással megválhatták volna úrbéri szolgáltatásaikat.	h) önkéntes örökváltság
i) Jogi alapelv, amely szerint mindenkinek jövedelmi és vagyoni viszonyai alapján adózni kell.	közteherviselés
Horvátország országgyűlésének neve a 17-19. században.	j) sabor/zabor

6. feladat

5 pont

- a) Debrecen
- b) református / kálvinista
- c) Pápa, Sárospatak bekarikázása
- d) Wittenberg, Heidelberg aláhúzása
- e) Apáczai Csere János

7. feladat

10 pont

- a) 2. bekarikázása (Fráter György és Török Bálint)
- b) X bekarikázása (Wartburgban fordította németre)
- c) 2. bekarikázása („Akié a föld, azé a vallás.”)
- d) X bekarikázása (az unitáriusok)
- e) 2. bekarikázása (feloszlatta a szerzetesrendeket)
- f) 2. bekarikázása (Szent György, Szent András, Szent Patrik kereszt)
- g) 2. bekarikázása (a sóadó)
- h) X bekarikázása (14 fokozatát)
- i) 1. bekarikázása (Ermitázs)
- j) X bekarikázása (1795-ben)

8. feladat

2 pont

19. századi eszme betűjele	Az eszme megnevezése
b)	konzervativizmus
e)	liberalizmus

(Csak a teljes sor megoldásáért adható pont. Részpont nem adható.)

9. feladat

2 pont

- a) román
- b) Balázsfalva

11. feladat Esszé

10 pont

Az érettségi értékelési szempontjait kell alkalmazni az alábbi pontozással. Kérem a javító kollégákat, vegyék **figyelembe, hogy a tanulók az esszéírást még tanulják! Minden helyes válasz értékelendő a táblázat pontmegosztása alapján.**

Értékelési szempontok	Pontszám
Feladatmegértés	1
Tájékozódás térben és időben	1
Kommunikáció	1
Szaknyelv alkalmazása	1
Ismeretszerzés, a források használata és következtetések levonása	2
Eseményeket alakító tényezők feltárása, kritikai és problémaközpontú gondolkodás	4

Feladatmegértés

A tanuló a feladat utasításának megfelelően összefoglalja az 1839-1840-es országgyűlés eredményeit. Egyéb kérdéseket legfeljebb a forrásokból következtetve érint. (1 pont) *Ha a feladatmegértés 0 pont, akkor az egész esszé 0 pontos.*

Tájékozódás térben és időben

Pozsony, Pest, 1839, 1840 *Az 1 pont akkor jár, ha mindkét szempontra kitér.*

Kommunikáció

Bekezdésekkel szerkesztett, logikus gondolatmenet, megfelelő a nyelvhelyesség és nincs durva helyesírási hiba. Legfeljebb 2-3 hiba lehet a helyesírásban. (1 pont)

Szaknyelv alkalmazása

A tanuló használja a témához tartozó konkrét és elvont fogalmakat. Pl. király, alsótábla, főrendi tábla vagy felsőház, liberális ellenzék, önkéntes örökváltság, egyenjogúsítás, emancipáció, újkonzervatív irányzat, stb. (1 pont) *Legalább 4 fogalmat használ.*

Ismeretszerzés, a források használata és következtetések levonása

A tanuló 2 elemre utal a forrásokat használva a témához tartozóan (2 pont): pl.

- 1. forrás - 1839-ben benyújtottak a királyhoz egy felülvizsgálati kérelmet. Az ellenzék szerint törvénysértések történtek, ezért követelték az ítéletek megsemmisítését, a függőben lévő perek megszüntetését. Az országgyűlésen arról vitáztak, hogy a kormányzat végrehajtó szervezete azonos-e a királlyal, illetve, hogy a kormány érintő kritika az uralkodó elleni támadásnak értékelhető-e.
vagy
Az 1839-ben összeült országgyűlésen a Deák Ferenc által vezetett liberális ellenzék azt a taktikát alkalmazta, hogy addig nem fog az adó- és újoncmegajánlás tárgyalásához, amíg a kormány nem orvosolja a forrásban leírt sérelmeket. A kormány az adó és az újoncok megszavazása érdekében megszüntette a politikai pereket, és az elítélteket szabadon engedték.
- 2. forrás bizonyítja, hogy a fenti kompromisszum lehetővé tette, hogy a kormány több reformtörvényt átengedett. A sikerhez az is hozzájárult, hogy a felsőház/főrendi tábla sem akadályozta a legtöbb törvényt.
vagy
Az országgyűlési és megyei feliratok csak magyar nyelvűek lehettek. Minden felekezet csak magyar nyelven levelezhetett egymással, az anyakönyveket is magyarul kellett vezetni. Ezek a rendelkezések a soknemzetiségű országban kiváltották a nemzetiségek ellenérzését.
vagy
Az önkéntes örökváltság bevezetése a jobbágyoknak csak kis százaléka számára hozhatott megoldást, ezért a következő reformországgyűléseken továbbra is fontos téma lett az örökváltság / a jobbágyfelszabadítás megoldása

Eseményeket alakító tényezők feltárása, kritikai és problémaközpontú gondolkodás

A tanuló 4 elemre utal a témához tartozóan (4 pont): pl.

- Az alsótáblán javasolták a zsidók teljes vallási, polgári egyenjogúsítását, de ezt a főrendi tábla elutasította.
- A 39. törvénycikk fontos lépéseket tett az emancipációjuk érdekében: a bányavárosok kivételével letelepedhettek városokban.
- Engedélyezték számukra ipar és kereskedelem gyakorlását és gyáralapítást.
- Korszerű váltótörvényt vezettek be.
- Bizottságot választottak a büntető törvénykönyv reformjának kidolgozására.
- A főrendi táblán is megjelent a liberális ellenzék csoportja Batthyány Lajos gróf vezetésével.
- Az újkonzervatívok / „fontolva haladók” főleg a gazdaság korszerűsítésével kapcsolatos törvényjavaslatokat támogattak.
- Az 1840-es évek elején kialakult a reformellenzék későbbi programja.

Források:

A 2. és 3. fordulón megadott irodalom.

2. feladat

c) Hahner Péter: A régi rend alkonya, Kronosz Kiadó, Pécs, 2024. 323. o.

d) i.m. 334. o.

h) Katus László: Magyarország a Habsburg Monarchiában. In: Magyarország története. (Főszerkesztő: Romsics Ignác) Akadémiai Kiadó, 2007. 598. o.

j) i.m. 599. o.

k) i.m. 635. o.

3. feladat

a) <https://maps.arcanum.com/hu/browse/city/saintpetersburg/> (2026. 04. 02.)

c) <https://bbc-history.hu/szigetvar-ostroma/> (2026. 04. 03.)

5. feladat

d) Hahner Péter: A régi rend alkonya, Kronosz Kiadó, Pécs, 2024. 318. o.

7. feladat

f) Száray Miklós: Történelem 10. Alföldi Nyomda, 2021. 73. o.

g - h) Hahner Péter: A régi rend alkonya, Kronosz Kiadó, Pécs, 2024. 318. o.

i) Hahner Péter: A régi rend alkonya, Kronosz Kiadó, Pécs, 2024. 330. o.

j) Hahner Péter: A régi rend alkonya, Kronosz Kiadó, Pécs, 2024. 334. o.

8. feladat

a) Száray Miklós: Történelem 10. Alföldi Nyomda, 2021. 81. o.

b) i.m. 128. o.

c) i.m. 79. o.

d) i.m. 84. o.

e) i.m. 123. o.

9. feladat

a) i.m. 171. o.

10. feladat

l) Hahner Péter: A régi rend alkonya, Kronosz Kiadó, Pécs, 2024. 330. o.

esszé

1. Katus László: Magyarország a Habsburg Monarchiában. In: Magyarország története. (Főszerkesztő: Romsics Ignác) Akadémiai Kiadó, 2007. 601. o.

2. <https://tortenelemszoba.lapunk.hu/a-reformkor-ii-resz-1839-1848-1177906> (2026. 04. 10.)